

КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ЯК ФОРМИ ОТРИМАННЯ ЗНАНЬ

З метою всебічного розуміння сутності, змісту і функцій самостійної роботи, а головне її ефективного використання в процесі навчання, необхідно розглянути ключові аспекти цієї форми отримання знань.

Це одна з важливих проблем вищої школи, де розвиток індивідуальної обдарованості і якісних особливостей студентів має істотне значення для їхньої майбутньої професійної і наукової діяльності.

Характер і якість самостійної роботи студента, світоглядні, методологічні та методичні підходи до її розуміння визначальною мірою залежать від кожного викладача і кафедри в цілому. Тому розгляд самостійної роботи студентів має здійснюватися в контексті зі з'ясуванням ролі викладача і кафедри в її організації та здійсненні. Викладач не повинен тяжіти і нав'язувати студенту свою точку зору. Його роль має полягати в рекомендаціях, відповідях на питання, що виникають у студентів під час самостійної роботи, контролі строків і якості виконання індивідуальних завдань.

Студент також повинен мати чітке уявлення про те, яку допомогу в самостійній роботі йому може надати кафедра (викладач), має здійснюватися контроль над цією роботою і звіт за нею. Студент повинен чітко розуміти, що йому потрібно робити і як це робити в систематичному, практично щоденному, самостійному пошуку знань. Цей процес повинен захоплювати студента завдяки успішній організації, для чого самостійну роботу слід правильно структурувати. Не слід давати непосильних завдань, вони повинні ускладнюватися поступово.

Можна виділити три рівні самостійної роботи: репродуктивний, продуктивний і творчий. Для засвоєння нових знань, поглиблення і повторення знань, що були раніше отримані, їхнього узагальнення та систематизації на кожному з виділених рівнів доцільно передбачити різні форми самостійної роботи.

До першого рівня слід віднести такі види робіт: сприйняття навчальної інформації з різних джерел, підготовка текстуального конспекту, репродуктивне відтворення знань.

Другий рівень передбачає вміння з підготовки вільного конспекту за результатами освідомлення студентом вивченого матеріалу; складання плану книги (статті); складання бібліографічного списку; здійснення накопичення наукової інформації у вигляді виписок і цитат тощо. Студентам, які мають ці навички, слід рекомендувати подання навчального матеріалу у формі класифікаційних та інших схем, діаграм, графіків, схематизованих і несхематизованих рисунків. Індивідуальними завданнями на цьому рівні можуть бути підготовка усних і письмових

відповідей на питання, які запропоновано викладачем, складання питань з вивченого матеріалу, підготовка тематичного словника, вирішення і складання кросвордів, що потребують знань навчального матеріалу, рецензування та оцінювання письмових робіт однокурсників.

На третьому рівні завдання ускладнюються: підготовка рефератів, оглядів, довідок, тез, доповідей, рекламних проспектів, рецензування наукової та навчальної літератури та ін. Під час збору і аналізу інформації при проведенні курсового та дипломного дослідження будуть потрібні вміння і навички щодо встановлення повноти, достовірності, доступності, системності, доказовості матеріалу з різних джерел, виявлення чинників, що впливають на те чи інше суспільне явище, процес, подію.

У якості особливих форм самостійної роботи, передбачених для формування практичних умінь і навичок, доцільно рекомендувати: на першому рівні – розв'язання задач, прикладів, ситуацій (репродуктивний характер роботи); на другому рівні – підготовка окремих фрагментів і виконання конкретної ролі в діловій грі, розроблення і виготовлення ілюстративних матеріалів, складання та розв'язання задач продуктивного характеру (з відсутніми вихідними даними, з надлишковими даними, з суперечливими даними, що припускають той чи інший ступінь імовірності розв'язання), складання міні-ситуацій, завдань, тестів, програм, анкет, участь у конкурсах, дискусіях, зустрічах за «круглим столом» та інші форми активного навчання, створення мультимедійних презентацій та ін.; на третьому творчому рівні – формування навичок самостійної постановки дослідницьких завдань, вибір методів дослідження, проведення теоретичного та експериментального дослідження.

Самостійна робота студентів здійснюється на всіх стадіях навчально-виховного процесу: під час засвоєння ними лекційного матеріалу, при вивченні навчальної та наукової літератури, підготовці до семінарських занять, теоретичних конференцій, іспитів і заліків.

О. М. Лук'янова

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ ЯК ВАЖЛИВИЙ КОМПОНЕНТ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Сучасний підхід до організації освітнього процесу в закладах вищої освіти полягає в тому, що цей процес орієнтований на формування у студентів умінь самостійно здобувати нові знання, використовувати їх у своїй професійній діяльності.

Самостійну роботу правильно розглядати скоріше як засіб залучення студентів до самостійної пізнавальної діяльності, засіб її логічної і психологічної організації. Студентів треба вчити пізнавальній діяльності, озброювати їх навчально-пізнавальним апаратом.